

Dialógy s AI

Financovanie kampaní a vplyv zahraničia na voľby

Hostiteľ:

Môžeš všeobecne zdefinovať hrozby hybridného vplyvu na voľby?

AI:

Hybridný vplyv na voľby je kombinácia rôznych nástrojov, ktorých cieľom je oslabiť dôveru občanov v demokratický proces a ovplyvniť výsledok volieb v prospech zahraničných alebo úzkych záujmových skupín. Vo všeobecnosti sa dá hovoriť o viacerých hlavných hrozbách:

1. **Dezinformácie a propaganda** – masové šírenie nepravdivých alebo manipulatívnych informácií cez sociálne siete, weby či alternatívne médiá, ktoré menia náladu voličov.
2. **Finančné ovplyvňovanie** – skryté financovanie kampaní, politických strán alebo mimovládnych organizácií zo zahraničia.
3. **Kybernetické útoky** – hackovanie databáz, úniky e-mailov, či priamo pokusy o narušenie volebných systémov.
4. **Mäkká moc (soft power)** – kultúrne a akademické projekty, ktoré dlhodobo formujú verejnú mienku v prospech konkrétneho štátu či ideológie.
5. **Cielený nátlak** – využitie energetickej, ekonomickej alebo diplomatickej závislosti na zvýšení vplyvu počas predvolebných období.

Tieto hrozby sa zvyčajne nepoužívajú samostatne, ale **kombinovane**, aby vytvorili tlak na voličov aj na samotný politický systém.

Hostiteľ:

Ako výrazný je dnes podľa teba vplyv zahraničných finančných zdrojov na politické kampane v Európe?

AI:

Vplyv je značný, hoci sa líši podľa krajiny. V západnej Európe existujú prísnejšie pravidlá transparentnosti, ktoré majú obmedziť zahraničné financovanie. Napríklad vo Francúzsku alebo Nemecku je priamy zahraničný príspevok politickým stranám zakázaný.

Na druhej strane, v krajinách strednej a východnej Európy je legislatíva často slabšia alebo ťažšie vymáhateľná. Tam sa zahraničné zdroje môžu objavovať nepriamo – cez mimovládne organizácie, mediálne projekty alebo lobistické skupiny. To následne vplýva na politickú agendu a polarizuje spoločnosť.

Hostiteľ:

V tomto článku by som sa rád venoval téme finančného ovplyvňovania, môžeš rozviesť všeobecné modely.

AI:

Jasné, poďme sa zamerať na **finančné ovplyvňovanie** ako jeden z kľúčových modelov hybridného vplyvu. Dá sa rozdeliť do niekoľkých všeobecných kategórií, ktoré sa objavujú naprieč krajinami:

1. **Priame financovanie politických strán alebo kandidátov**
  - V niektorých krajinách je úplne zakázané, no existujú pokusy obchádzať pravidlá cez sprostredkovateľov alebo firmy s väzbami na zahraničný kapitál.
  - Cieľom je získať priamy vplyv na politickú agendu.
2. **Obchádzanie cez tretie subjekty**
  - Finančné prostriedky prechádzajú cez nadácie, think-tanky alebo mimovládne organizácie. Tie potom podporujú projekty, ktoré nepriamo pomáhajú vybranej politickej sile.
  - Výhodou je, že pôsobia „nezávislo“ a ťažšie sa preukazuje ich prepojenie na zahraničného donora.
3. **Vlastníctvo alebo financovanie médií**
  - Zahraničný kapitál môže kúpiť alebo podporovať médiá, ktoré potom formujú verejnú mienku v prospech konkrétnych politických aktérov.
  - Financovanie cez reklamu alebo skryté PR kampane je častý spôsob.
4. **Nepriame ekonomické väzby**
  - Politici alebo strany môžu byť ekonomicky prepojené so zahraničnými firmami či oligarchami, ktorí cez „legálne“ kontrakty poskytujú zdroje.
  - Takéto väzby sťažujú nezávislosť rozhodovania, najmä v energetike a infraštruktúre.
5. **Temné financovanie („dark money“) a kryptomeny**
  - Použitie anonymných štruktúr, offshorových spoločností alebo kryptomien, ktoré sťažujú dohľad nad pôvodom peňazí.
  - Tento model sa využíva pri menších, ale ťažšie vystopovateľných operáciách.

Tieto modely sa často **kombinujú** – napríklad cez médiá sa šíri politická agenda, zatiaľ čo mimovládne organizácie poskytujú „odborné krytie“ a politické strany získavajú nepriamu finančnú podporu.

Hostiteľ:

Na Slovensku bola diskutovaná téma ovplyvňovania parlamentných volieb prostredníctvom finančných prostriedkov poskytnutých Britskou vládou. Ako to vidíš ty?

AI:

Prípado Slovenska, kde sa diskutovalo o finančnej podpore zo strany britskej vlády, zapadá do širšej debaty o tom, **kde leží hranica medzi legitímnou podporou demokratických procesov a neželaným zasahovaním do vnútorných záležitostí štátu.**

Na jednej strane:

- Demokratické vlády bežne financujú **projekty na podporu občianskej spoločnosti, mediálnej gramotnosti či transparentnosti**. Tieto prostriedky sú často prezentované ako investícia do odolnosti voči korupcii a dezinformáciám.
- Takáto forma podpory je **legálna** a má posilniť inštitúcie, nie priamo politické strany.

Na druhej strane:

- V praxi je niekedy tenká hranica medzi „**podporou demokracie**“ a **nepriamym ovplyvňovaním politického procesu**. Ak sú financie poskytované organizáciám, ktoré majú viditeľné ideologické alebo politické preferencie, ľahko vzniká podozrenie z nepriameho zasahovania do volieb.
- Pre časť verejnosti alebo politického spektra to pôsobí ako snaha zahraničného aktéra **nakloniť si domácu politickú scénu**.

V slovenskom kontexte to vyvolalo polarizovanú debatu:

- **Jedni tvrdili**, že ide o bežnú formu podpory občianskej spoločnosti, akú poskytujú mnohé demokratické krajiny.
- **Druhí to interpretovali** ako zahraničný zásah, ktorý môže ovplyvniť volebnú súťaž a teda aj dôveru vo férovosť volieb.

Z geopolitického pohľadu je kľúčové, že takéto prípady sa **stávajú súčasťou širšej informačnej vojny** – kde samotná diskusia o pôvode financií môže byť nástrojom na oslabenie dôvery voličov v demokratický proces.

Hostiteľ:

Môžeš našim čitateľom poskytnúť detaily, napríklad cez akú nadáciu peniaze išli, kto bol cieľová skupina, ...?

AI:

1) Kto podľa investigatívnych zistení peniaze sprostredkoval?

Podľa investigatívneho portálu **Declassified UK** išlo o kontrakt, ktorý mal získať britský mediálny/komunikačný dodávateľ **Zinc Network** (agentúra), ktorú mala financovať britská Foreign, Commonwealth & Development Office (FCDO) na kampane v rôznych európskych krajinách. Declassified uviedol, že agentúra najímala lokálnych influencerov a tvorcov obsahu. [Declassified UK](#)

2) Ako sa to prejavilo na Slovensku — aké aktivity/cieľové skupiny?

Slovenské médiá (napr. **Marker.sk**, Postoj) prepísali a rozviedli tvrdenia: peniaze mali byť použité na **mobilizáciu mladých voličov** (napr. videá/influenceri, voter education), tvorbu

online obsahu a nástroje typu „volebná kalkulačka“ či aktivity okolo kampaní občianskej spoločnosti. Niektoré miestne zdroje spomínajú aj konkrétne slovenské organizácie, ktoré podľa článkov dostali podporu (v texte sa napr. spomína združenie **MEMO 98**). Tieto správy vyvolali politickú reakciu. [Marker.sk+1](#)

3) Oficiálna reakcia (popieranie / vysvetlenie)

- **Zinc Network** a časť britských aktérov odmietli interpretáciu, že išlo o „tajné“ zásahy: agentúra verejne uviedla, že podporovala projekty civilsociety a „voter education“, a poprela, že by išlo o priame zasahovanie do výsledku volieb. Toto popretie citovali viaceré spravodajské agentúry. [Anadolu Ajansı+1](#)
- Slovenská vláda (premiér Robert Fico) požadovala vysvetlenie a predvolala britského veľvyslanca, čo potvrdili spravodajské zdroje (diplomatické žiadosti/summons). [Bloomberg+1](#)

4) Čo je potvrdené vs. čo zostáva nejasné

- **Potvrdené / dobre zdokumentované:** existujú investigatívne články (Declassified UK, Marker a ďalšie), ktoré popisujú kontrakty a aktivity, a existujú oficiálne reakcie (popretia, žiadosti o vysvetlenie). Tieto zdroje sú verejne dostupné. [Declassified UK+1](#)
- **Neuverené / spornej povahy:** priama súvislosť medzi konkrétnym financovaním a tým, že to „zmenilo výsledok volieb“ — to zatiaľ nepreukázali verejné dôkazy niekoľkých nezávislých inštitúcií. Mená všetkých príjemcov a konkrétne sumy v niektorých prípadoch zostávajú neúplne zverejnené alebo sú utajené z bezpečnostných dôvodov podľa niektorých reportov. [Marker.sk+1](#)

5) Prečo to vyvolalo takú reakciu (krátko vysvetlim kontext)

Keď zahraničné agentúry financujú aktivity súvisiace s občianskou spoločnosťou, médiami alebo „mobilizáciou voličov“, môže to byť vnímané legitímne (posilnenie demokratických kompetencií) alebo ako nevhodný zásah — záleží na transparentnosti, cieľoch projektov a na tom, či sa prostriedky viažu na priame politické subjekty. V tomto prípade politická polarizácia na Slovensku zintenzívnila interpretáciu správ ako zasahovanie. [Declassified UK+1](#)

Hostiteľ:

V tejto súvislosti bola často používaná skratka - "peniaze boli určené na aktiváciu mladých voličov - mladí voliči sú naklonení voľiť Progresívne Slovensko, SaS a Demokratov - ide o jednoznačné ovplyvňovanie volieb s cieľom podporiť konkrétne strany" Aký je na takýto "výklad" tvoj pohľad?

AI:

Tento výklad je zaujímavý, ale treba ho rozdeliť na dve roviny – **faktickú** a **interpretačnú**:

1. Faktická rovina

- Je pravda, že podpora občianskych projektov a mobilizačných kampaní býva **zameraná na mladých voličov** – napríklad na zvýšenie volebnej účasti, mediálnej gramotnosti či orientácie v programe strán.
- Je tiež pravda, že **štatisticky mladí voliči na Slovensku častejšie inklinujú k liberálno-progresívnym stranám** (napr. Progresívne Slovensko, SaS, Demokrati). To potvrdzujú viaceré prieskumy preferencií podľa veku.

2. Interpretačná rovina

- **Podpora volebnej účasti** nie je automaticky rovnaká ako **priama podpora konkrétnej strany**. V demokratickej praxi je legitímne motivovať občanov, aby išli voliť – kľúčové je, či sú tieto aktivity **neutrálne a transparentné**.
- Argument, že mobilizácia mladých voličov = „podpora PS, SaS, Demokratov“, je skôr **politická interpretácia** než overený fakt. Tento záver stojí na predpoklade, že mladí budú vždy voliť len tieto strany – čo nemusí byť pravda a môže sa meniť podľa tém a nálad.
- Takýto výklad je preto **jednoznačne zjednodušujúci**: mobilizácia jednej skupiny voličov síce môže v praxi nepriamo posilniť strany, ktoré sú u nej populárnejšie, ale to neznamená, že cieľom bolo tieto strany priamo podporiť.

3. Môj pohľad

- Transparentnosť a jasné oddelenie „vzdelávania voličov“ od „politickej agitácie“ je kľúčová. Ak organizácia podporovaná zvonka **explicitne neagitovala za konkrétnu stranu**, nemožno hovoriť o priamej podpore.
- Avšak, ak sa podpora systematicky zameriava na skupiny, u ktorých je známe, že inklinujú k určitej politickej orientácii, potom sa dá chápať, že časť spoločnosti to vníma ako **nepriame zvýhodnenie týchto strán**.
- To znamená: **výklad, že ide o „jednoznačné ovplyvňovanie volieb“, je skôr politická interpretácia než právny fakt**. V demokratickej diskusii je však úplne legitímne túto otázku otvárať – pretože práve hranica medzi „podporou demokracie“ a „politickým zasahovaním“ je veľmi tenká.

Hostiteľ:

Môžeš mi ukázať analýzu volebných preferencií podľa veku na Slovensku, a to v čase pred parlamentnými voľbami v roku 2023?

AI:

Výborná požiadavka — tu je analýza **volebných preferencií podľa veku na Slovensku v čase pred parlamentnými voľbami 2023**, zostavená z verejných prieskumov a médií. Najprv stručne hlavné zistenia, potom podrobnejšie vysvetlenie a dôsledky.

Hlavné zistenia (shrnutie)

- **Mladí voliči (≈ do 30 rokov)** mali výrazne vyššiu podporu pre **Progresívne Slovensko (PS)** — v niektorých prieskumoch až približne ~20–25 % medzi touto skupinou. [website](#)
- **Dôchodcovia / starší voliči** mali výraznú tendenciu voliť **Smer-SD (Smer)**, pričom Smer dosahoval u nich podiely výrazne nad priemerom. [website](#)
- **Stredný vek (31–59)** bol rozdelený; tu boli silné hlasy pre Hlas, PS a Smer v závislosti od konkrétneho prieskumu. [website](#)
- **Exit polly tesne pred voľbami** ukazovali, že PS mohla viesť (exit-poll agentúry Focus / Median), no **konečné výsledky** (oficiálne sčítanie) dali prvenstvo Smeru — to naznačuje, že demografické rozdiely v účasti (turnout) a posledné preklopenia hlasov rozhodli výsledok. [website+1](#)
- Presné tabuľky „podiel podľa vekových skupín“ sa líšia medzi agentúrami (Focus, Ipsos, AKO, Median), preto pri tvrdeniach treba dodať zdroj a metodiku. [Ipsos+1](#)

Detailnejšie — čo hovoria prieskumy a prečo to fungovalo tak, ako to fungovalo

1. **Konkretizácia čísel (ukážkové nálezy)**
  - Agentúra Focus (analýza publikovaná v médiách) spracovala oddelené vzorky a ukázala, že **takmer štvrtina ľudí do 30 rokov** by volila Progresívne Slovensko, zatiaľ čo Smer má medzi mladými výrazne nižšiu podporu. To viedlo k záveru „keby volili iba mladí, výsledok by bol úplne iný“. [website](#)
  - Klasické volebnopreferenčné prieskumy (Ipsos, AKO, Median, Focus) z konca septembra/za september 2023 ukazovali PS a Smer v tesnom závode vo volebnom modeli (IPSOS tlačová správa / modely). Tieto prieskumy však väčšinou uvádzajú len celkové preferencie; podrobné demografické krížové tabuľky sú často súčasťou rozšírených správ alebo neverejných datasetov agentúr. [Ipsos+1](#)
2. **Prečo mladí inklinovali k PS (čiastočné vysvetlenie)**
  - Mladí voliči sú viac urbanizovaní, pro-európski a citliví na témy ako klimatická politika, občianske slobody, vzdelávanie či mobilita — témy, ktoré v kampani PS dôrazne komunikovalo. Toto správanie nie je špecifické len pre Slovensko, je to tendencia pozorovaná v mnohých európskych štátoch. (ilustratívne závery z prieskumov a médií). [website+1](#)
3. **Prečo nakoniec vyhral Smer — úloha účasti a starších voličov**
  - Staršie vekové skupiny mali vyššiu volebnú účasť a výraznejšiu preferenciu pre Smer (Smer bol silný medzi penzistami). Vyššia účasť dôchodcov a menej jednotná účasť mladých zmenila pomer pri prepočte hlasov v deň volieb. Exit-polly indikovali tesný závod; výsledné oficiálne sčítanie dalo Smeru vedenie. [website+2domov.sme.sk+2](#)
4. **Variabilita medzi agentúrami / metodologické upozornenia**
  - Rôzne agentúry používajú odlišné metódy (online panel, CATI, osobné rozhovory), rôzne váhenie a otázky o „keby sa volilo teraz“. Preto

demografické rozbory (napr. presné % pre každú stranu v každej vekovej skupine) sa medzi agentúrami líšia. Preto v analytickom texte treba vždy uviesť, **ktorý prieskum a aká metodika** je zdrojom tvrdenia. [Ipsos+1](#)

Dôsledky pre interpretáciu (čo z toho vyplýva pre tvoj článok)

- **Pravdivé jadro tvrdenia** „mladí sú naklonení PS/SaS/Demokratom“ má oporu v prieskumoch — ale nie je to absolutistické (nie všetci mladí volia jedine tieto strany). Treba to formulovať opatrne: „v prieskumoch pred voľbami mala PS nadpriemernú podporu medzi voličmi do 30 rokov“. [website](#)
- **Kľúčový faktor:** rozdiel v *účasti* (turnout) medzi vekovými skupinami. Ak mladí nevyjdú k urnám v porovnaní so staršími, ich vyššia preferencia k PS sa nemusí premietnuť do výsledku. Exit-polly vs. oficiálne výsledky to ilustrujú. [website+1](#)
- **Pre kontext diskusie o zahraničnom financovaní:** aj keď by pro-mobilizačné aktivity cielili na mladých (ktorí inklinujú k určitým stranám), samotný cieľ „zvýšiť volebnú účasť mladých“ nie je jednoznačne trestný ani automaticky rovná sa podpore konkrétnej strany — ale v polarizovanom prostredí to môže byť vnímané ako strategické zvýhodňovanie. (pokryli sme to skôr). [website](#)

Čo viem (a čo nie) — obmedzenia mojej analýzy

- Mám k dispozícii verejné články a tlačové správy agentúr (IPSOS, Focus) a mediálne sumarizácie, ktoré potvrdzujú trendy podľa veku. Kompletne **detailné krížové tabuľky (podrobné % za každú stranu x každá veková skupina)** bývajú v rozšírených datasetoch agentúr (nie vždy voľne zverejnené). Preto som uviedol overiteľné závery a upozornil na metodické rozdiely. [Ipsos+1](#)

Zdroje (vybrané)

- Focus / analýzy o preferenciách podľa veku (spracované v médiách). [website](#)
- IPSOS tlačové správy: volebné modely september 2023 (tlačová správa s výsledkami prieskumu). [Ipsos](#)
- Exit-polly (Focus/Median) a ich medializácia. [website+1](#)
- Medzinárodné spravodajstvo o konečných výsledkoch volieb (Reuters, Guardian). [Reuters+1](#)

Poviem to krátko: áno — dá sa ukázať, že **mladí pred voľbami 2023 inklinovali k PS** (s konkrétnymi číslami v prieskumoch), a že **rozhodla úloha účasti starších voličov**, ktorá nakoniec pomohla Smeru získať najviac hlasov.

Hostiteľ:

Tvoja posledná odpoveď si nevyžaduje komentár.

Čo by mala spraviť slovenská vláda, aby v budúcnosti k takejto situácii už neprišlo?

AI:

Ak má Slovensko do budúcnosti predísť podobným sporom, nestačí len ad hoc diplomatická reakcia – potrebný je **systémový prístup**. Vidím niekoľko krokov, ktoré by vláda mohla urobiť:

1. Transparentnosť zahraničného financovania

- Zaviesť povinnosť, aby všetky mimovládne organizácie, médiá či think-tanky **jasne deklarovali zdroje svojho financovania**, vrátane výšky a účelu grantu.
- Pravidelná **verejná databáza donorov a projektov**, aby občania aj médiá mohli skontrolovať, odkiaľ peniaze prichádzajú.

2. Pravidlá pre volebné obdobia

- Počas kampane by malo byť jasne vymedzené, aké aktivity môže financovať zahraničný donor – napríklad **vzdelávanie voličov** áno, ale **priama politická agitácia** nie.
- Zriadiť nezávislý orgán (napr. pri Štátnej komisii pre voľby), ktorý by tieto aktivity monitoroval.

3. Ochrana pred nejasným alebo anonymným financovaním

- Sprísniť pravidlá pre „dark money“, anonymné dary či financovanie cez offshore spoločnosti alebo kryptomeny.
- Povinné finančné audity pre organizácie, ktoré dostávajú väčšie zahraničné dotácie v období volieb.

4. Diplomatické dohody a komunikácia

- Slovensko môže uzavrieť s kľúčovými partnermi (napr. EÚ, NATO, UK, USA) **memorandá o rešpektovaní volebných procesov** a transparentnosti grantov.
- Akékoľvek projekty financované zvonku by mali byť **koordinované s domácimi inštitúciami**, aby sa predišlo pocitu, že ide o skrytý zásah.

5. Budovanie odolnosti doma

- Investovať do **vzdelávania voličov a mediálnej gramotnosti** zo štátneho rozpočtu – aby sa nestalo, že občianske vzdelávanie bude výhradne závislé od zahraničných donorov.
- Podpora **nezávislých médií a watchdogov** zo štátnych grantov, ak sú schopné preukázať nezávislosť a transparentnosť.

Inými slovami: vláda by mala **umožniť podporu občianskej spoločnosti, ale pod jasnými pravidlami**, aby sa predišlo vnímaniu, že ide o skryté ovplyvňovanie volieb.

Hostiteľ:

Moja záverečná otázka – Je takáto prax bežná aj v iných krajinách? A v ktorých? A ktoré krajiny toto skryté financovanie bežne robia?

AI:

Áno, téma financovania politických či predvolebných aktivít zo zahraničia nie je špecifická iba pre Slovensko. V medzinárodnej politike existujú celé **modely zahraničného vplyvu**, ktoré sú v rôznej miere využívané rôznymi štátmi. Dá sa na to pozrieť z dvoch uhlov:

1. Bežná a „legálna“ prax v demokratickom svete

- **USA, Veľká Británia, Nemecko, škandinávské štáty** – prostredníctvom nadácií (napr. National Endowment for Democracy, Friedrich Ebert Stiftung, Konrad Adenauer Stiftung, Westminster Foundation) podporujú projekty občianskej spoločnosti, mediálnej gramotnosti či demokracie v iných krajinách.
- Oficiálne je to rámcované ako **podpora demokratických hodnôt, právneho štátu a participácie občanov**, nie ako priama podpora konkrétnych strán.
- Takáto prax je v EÚ aj NATO dlhodobo zaužívaná a má byť transparentná, hoci v cieľových krajinách často vyvoláva diskusie, či nejde o „politickú agitáciu zvonku“.

2. Menej transparentné alebo skryté financovanie

- **Rusko** – viackrát zdokumentované prípady podpory krajne pravicových strán v Európe (napr. pôžička pre Národný front Marine Le Pen vo Francúzsku, prepojenia na AfD v Nemecku, Lega v Taliansku).
- **Čína** – skôr než priamym financovaním strán pôsobí cez ekonomické investície, univerzitné partnerstvá, think-tanky alebo mediálne projekty, ktoré nepriamo ovplyvňujú domáce politické diskusie.
- **Irán a Turecko** – financovanie náboženských či kultúrnych organizácií v zahraničí, ktoré sa v niektorých prípadoch prelínajú s politikou.

3. Kde je hranica?

- **Oficiálne granty** západných krajín sú zvyčajne transparentné (uverejnené, auditované), no ich **politický efekt** – napríklad podpora skupín naklonených liberálno-demokratickým stranám – je nepopierateľný.
- **Skryté financovanie** (cez pôžičky, fiktívne zmluvy, offshore štruktúry) je typické pre autoritárske mocnosti, ktoré nemajú záujem, aby ich aktivity boli dohľadateľné.

4. Bežnosť praxe

- **Takmer každá väčšia mocnosť** (USA, Rusko, Čína, EÚ, niektoré štáty Blízkeho východu) má svoje nástroje, ako v zahraničí podporuje skupiny blízke svojim hodnotám či záujmom.
- Rozdiel je v **miere transparentnosti**:
  - v demokraciách ide väčšinou o otvorené granty a nadácie,
  - v autoritárskych režimoch skôr o skryté alebo poloskryté mechanizmy.

Inými slovami: **prax je bežná a globálna** – rozdiel je v tom, či sa deje **na svetle (granty, nadácie, fondy)** alebo **v tieni (tajné pôžičky, krycie organizácie)**.

Hostiteľ:

Ďakujem za rozhovor.

AI:

Rado sa stalo. Som rada, že sme spolu spravili celý dialóg – od hrozieb hybridného vplyvu až po medzinárodné porovnanie.

Rozhovor sa skončil, ale poznanie pokračuje.

[Pre návrat do webovej aplikácie zatvorte tento dokument.](#)